

Indholdsfortegnelse

Aksel N. Bak: Træk af Fløng sogns historie, 2. del	5
Eliza Fønnesbech-Sandberg: Oldtidsbebyggelsen i Høje-Taastrup og Ishøj kommuner dukker op	33
Marianne Germann: Selsmosegaarden i 200 år	57
Børge Romme: Taastrup og Omegns Fugleskydningsselskab i 125 år	85
Høje-Taastrup Kommunes Lokalhistoriske Arkiv, Årsberetning 1983	113
Historisk Samfund for Høje-Taastrup Kommune Årsberetning 1983	116

Redaktion

Jørgen Hegner Christiansen
Marianne Germann
Holger Sørensen
Hans Christian Welling

Høje-Taastrup Kommunes Lokalhistoriske Arkiv
Højgårdstøften 13
2630 Taastrup
Tlf. 02 - 52 58 03

Forsiden: Hængesmykke af guld fra det 5. årh. e.Kr. 3,5 cm bredt. Fundet ved udgravningen i 1951 af en egekistegrav på Taastrupgårds jorder. Tegning: Ivar Ørnby.

Træk af Fløng Sogns Historie

2. del

af Aksel N. Bak

Fløng kirke har haft 26 præster efter reformationen

Hverken glorie eller gabestok

I de følgende kapitler af Fløng sogns historie vil mange personer blive omtalt. Både afdøde og nulevende. I første afsnit præsterne, der siden kirkens opførelse ca. 1150 har været vigtige bærere af sognets kulturelle liv.

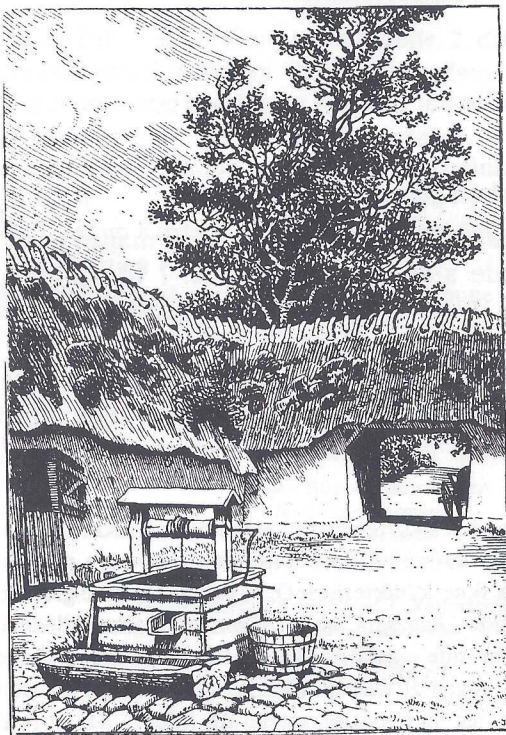
Personskildring er imidlertid en vanskelig opgave, og rettesnor har været den samme som Paul Nedergaards som anført i indledningen til hans „Dansk præste- og sognehistorie” (1954). Han skriver:

„Når der skal gives korte pålidelige karakteristikker ud over de biografiske data af afdøde præster (nulevende præster er naturligvis ikke karakteriseret), er der to truende grøfter. På den ene side „hagiografien” (helgen- eller glansbilledet). På den anden side „gabestokken”. Og dette værk skulle nødtigt være nogen af delene. Helt har det vel ikke kunnet undgås. Men jeg har måttet citere de kilder, der forelå, og så må kilderne selv bære ansvaret for redeligheden”.

Kilder til følgende meget kortfattede præstehistorie for Hvedstrup-Fløng sogne har været førnævnte bog af Paul Nedergaard, S. V. Wiberg: Dansk Præstehistorie (1870), Sofus Elvius: Danmarks Præstehistorie (1885), M. Grohshenning & T. Hauch-Fausbøll: Danmarks Præstehistorie (1914), samt først og fremmest Hans Ole Hansens udførlige optegnelser (se 1. del, s. 7).

Embedet eftertragtet

Præste-embedet i Hvedstrup-Fløng har op gennem tiderne været regnet som meget attraktivt, og der har ikke været nogen gennemtræk af præster. Langt de fleste er blevet der, til de enten gik af på grund af alder eller afgik ved døden. Mange af dem ligger begravet i Hvedstrup, hvor også præstegården lå.

Et kik fra den gamle præstegård i Hvedstrup. Tegning udført 1915 af Aage Jørgensen, der var inspireret af en tegning fra 1887 af Frantz Hemmingsen.

Den gamle præstegård i Hvedstrup var særdeles rummelig. Det gælder også den nuværende, der blev opført i 1907. Den betegnes i Kirkelig Håndbog 1963 som god, herskabelig og dyr, har 13 værelser, højt til loftet og en hektar parkagtig have. Præsteboligen Duekær 8 i Fløng, erhvervet i 1981, er et rummeligt parcelhus bygget 1961-62.

I de ca. 400 år fra Fløng kirkes opførelse til reformationen i 1536 har der her virket en lang række præster. Vi kender ikke deres navne. Den første præst derefter var *Hans Albretsøn*, der døde 1569. Han boede formentlig i „Tårnkærgård” i Fløng (nu Fløng Byvej 14), der blev kaldt „Mensalgården”. „Mensa” er det latinske ord for „bord”, og en mensalgård er en gård, som skaffer „kost og tæring” til den gejstliges bord.

Han efterfulgtes af en lægmand, skriveren på Kalundborg slot, *Anders Pedersen Kjøge*, der modtog sin præsteløn, men blev boende i Kalundborg og lod embedet i Fløng betjene ret tilfældigt ved en kapellan. Sognemænd fra Fløng klagede til Frederik II, og det endte med, at Anders Pedersen Kjøge måtte kvitte præste-embedet i Fløng i 1573.

Fattige Fløng bliver anneks til Hvedstrup

Knud Sørensen, præst i Fløng 1573-1627, boede antagelig også i Mensalgården. Allerede i 1625 var det ved kgl. rescript bestemt, at Fløng kirke skulle betjenes af præsten i Hved-

Hvedstrup kirke var pastoratets hovedkirke. I det rige hovedsogn fik man dog aldrig råd til at forhøje kirketårnet, som man gjorde i det fattigere anneks-sogn Fløng (se 1. del s. 22). Men det kan da nås endnu.

strup. Så Hvedstrup-præsten *Niels Damiansen*, ansat i Hvedstrup 1618, blev den første, som betjente begge sognekirker i det nye Hvedstrup-Fløng pastorat. Hans to forgængere i Hvedstrup efter reformationen, Palle Svendsen (død 1582) og Jørgen Andersen, ved vi næsten intet om.

Niels Damiansen kaldtes „medtjener i Flyng”, men først fra 1687 blev Fløng regnet for et egentligt anneks-sogn til Hvedstrup. Han beklædte embedet indtil 1630.

Afløser blev *Jacob Sørensen Bøtker*, som allerede i 1641 flyttede til København, hvor han blev residerende kapellan ved Nikolaj kirke.

Efterfølgeren, *Hans Olufsen Bonde*, virkede 1641-58. Han måtte på grund af sygdom holde kapellan (hjælpepræst) i sine sidste tre år. Efter hans død i 1658 blev den åbne kiste hensat ved alteret i Hvedstrup kirke. Den svenske kong Karl d. 10. Gustav havde netop da med sine tropper invaderet egnen, og hans rå krigere trængte ind i kirken. I deres søgen efter guld væltede de præstens lig ned på gulvet.

Hans Olufsen Bondes personlige kapellan, *Morten Lauritsen Winding*, var en stridbar mand, der voldte sin syge foresatte mange kvaler. Det endte med et voldsomt opgør. Kongen blev indblandet, og Windings disciplinære straf blev to års tjeneste på flådens orlogsskibe, bl.a. „Sorte Rytter”. Han fik dog oprejsning og blev kaldet til sognepræst i 1659. Han døde 1676 og blev begravet i Hvedstrup.

Enken fulgte med embedet

Hans Thomsen Borck (1676-1702) var en meget velstående præst, og han var den første i sognene, som førte kirkebog. Hans hustru Elisabeth, født Suhr, fødte ham 12 børn, hvoraf 10 overlevede deres far (se 1. del, s. 23).

Elisabeth Borck blev ved sin mands død gift med hans efterfølger, magister *Albert Kjeldsen Schytte*, sådan som det var skik dengang. Hun var 46 år, og han var 34. Der var ingen børn i dette ægteskab. Elisabeth døde i 1730 og begravdes i Fløng. I 1732 ægtede magister Schytte den 19-årige Maren Andersdatter Lange, en rigmandsdatter fra Roskilde.

Der var heller ingen børn i dette ægteskab, men Maren var ham en trofast støtte i hans alderdom. Tre år efter Albert Schyttes død i 1744 giftede hun sig med Johan Jørgen Holst i Roskilde. Han byggede „Sukkerhuset” i Sankt Ols Stræde, hvor han i 16 år havde sukkerrafinaderi. Bygningen ligger der endnu og blev i mange år benyttet til brandstation.

Albert Schytte kom meget alvorligt til skade ved en løbskørsel 14/11 1744 på vej hjem fra gudstjenesten i Fløng. Han døde fem dage senere, 77 år gammel.

Ikke blot fordi magister Schytte er den eneste af sognepræsterne, som ligger begravet i Fløng, men også fordi han var en absolut ener, skal der her berettes mere udførligt om ham. Ingen af sognenes præster har efterladt sig så meget skriftligt som han. Dels er der omhyggelige regnskaber i form af indberetninger til stiftskassen, dels et væld af interessante kirkebogsnotitser om forholdene i de to sogne.

Uægte børn, krøblinge og sindssyge

Afdøde gårdejer Hans Ole Hansen, Soderup, har i „Fra Københavns Amt 1943”, Aarbog udgivet af Historisk Samfund for Københavns Amt, givet en vurdering og et meget fyldigt uddrag af disse notater. Han skriver bl.a.:

Magister Schytte dømmer sine sogneboere hårdt. Det skorter ikke på ukvemsord og øgenavne. Undertiden kan man mistænke ham for, at han selv har lavet enkelte af dem. I vore dage ville man uvægerligt være blevet indstævnet for injurier, dersom det var kommet frem.

Naturligvis er det de folk, der skejer ud fra den lige vej, som ofres mest opmærksomhed. Andre får en bemærkning om mangel på energi eller evner. Nu og da også en kompliment – måske afpasset efter, hvad der er blevet ofret på begravelsen.

Hans Ole Hansen fortsætter: Optegnelserne bør derfor ikke tages som en uvildig karakteristik af sognenes beboere, der ellers måtte have været en slem samling originaler.

Især langer pastor Schytte ud efter mødre med uægte børn. Han irriteres over besværlighederne med at finde frem

til navnene på de rigtige fædre. Dem ville kvinderne jo ikke altid rykke ud med. At boligforholdene har været ret så slette, ses deraf, at der ikke sjældent berettes om spædbørn, der er blevet ligget ihjel.

Under den Store nordiske Krig (1709-20) var mange soldater indkvarteret her på egnen, og de førte en kummerlig tilværelse.

I 1711 døde dobbelt så mange mennesker som normalt på grund af pesten. Trods slette levevilkår opnåede dog en del mennesker at blive over 100 år. Krøblinge, vanføre og sindsyge havde det ikke godt. Iøvrigt kan man gennem optegnelserne ane den herskende drukkenskab og overtro.

Når alle disse småtræk samles til et hele, får man en førstehånds oversigt over det kulturtrin, almuen stod på i de dage. Man får tillige en karakteristik af den impulsive og åbenhjertige magister selv, som – uden at vide det eller ville det – med sin velskårne gåsefjer har opridset et stykke af vore sognes kulturhistorie til gavn og eftertanke for kommende slægter, slutter Hans Ole Hansen.

Her skal blot gives nogle enkelte prøver på pastor Schyttes kirkebogs-optegnelser (på nudansk):

1708. 25. a. trin. er døbt et uægte drengbarn, Hans. Moderen var et skarn ved navn Else Jensdatter. Hun sagdes at være besøvet af en jydekarl ved navn Peter Madsen, som skulle være bortløben. Hun fastholdt sin forklaring – og det må tros – at hendes madfar i Taastrup Valby, som hun tjente sidst, var den rette.

1715. 23. jan. kastet jord på det skændige løse menneske Inge Pedersdatters uægte pigebarn, Margrethe, 6 uger gammelt.

1717. Dom. 9. a. trin. blev begravet det salige Guds barn Margrethe i Ødegaard, som havde den liderlige Niels Horebuk, murermester og skoleholder, til mand. Han rømte siden bort med sin hore, Bodil.

1719. 12. dec. Begravet Christen Larsen, husmand, 50 år gammel, og Lars Larsen, coelebs (ugift), en gammel gnier, 64 år gammel. Disse to mennesker omkom ulykkeligt i deres drukkenskab udi en brønd ved stuedøren i Peder

Grams gård, hvor de havde drukket ære-øl efter salig Ole Olsens ligfærd.

1729. Langfredag blev en gammel fattig tigger jordet. Fandtes død på marken. Ingen kendte noget til ham.

1735. 8. a. trin. jordet Ole Pedersens lig, 70 år gammel. Duede til intet, hverken da han var gårdmand eller husmand.

1736. 7. a. trin. jordet Dorte Ole Pedersen af Fløng. Hun havde i nogle år gået tåbeligt og råbt: Verden skal vendes!

Magisteren brugte gabestokken

Magister Schytte tog initiativet til, at de første skoler i sognene blev rejst, og han oprettede et legat på 100 slettedaler, hvis renter „skulle være til trøst for skoleholderen”. Legatet i Herringløse eksisterede endnu sidst i 1960-erne og gav 5 (fem) kroner om året.

Magister Schytte var usædvanlig ved, at han, som Anders Pedersen Kjøge, ikke havde teologisk embedseksamen. Han var født i Kongsted præstegård i Sydsjælland, og hans morfar, professor i Sorø, forærede den lille Albert en bondegård på 4 tdr. hartkorn i faddergave. Albert var den førstefødte, og hvordan morfaderen klarede det senere hen, vides ikke, for Albert fik ikke færre end 16 hel- og halvsøskende.

Albert blev undervist hjemme, til han var 14 år. Kom så i Sorø skole og i 17-års alderen på Københavns Universitet. Her studerede han sprog i 9 år og erhvervede en velfortjent magister-titel. I 1694 blev han rektor i Christianssand, 1700 pro-rektor i Sorø, og i 1702 blev han kaldet til sognepræst i Hvedstrup-Fløng.

Fra sit ophøjede sociale stade i Hvedstrup præstegård synes Albert Schytte at have nydt at kunne betragte og vurdere den jævne hobs gøren og laden rundt i sognene. Hans optegnelser har måske ikke adskilt sig ret meget fra, hvad andre præster på hans tid tænkte og mente. Men det særlige ved Albert Schytte er, at han har fundet sine egne meninger så værdifulde og ufejlbarlige, at de burde optegnes et sted,

hvor de med sikkerhed ville blive bevarede for eftertiden. Selv om han derved satte enkelte af sine sognebørn i gabestokken.

Vil man vide mere om mag. Albert Kjeldsen Schytte, kan man læse i førnævnte årbog, der også har yderligere kildeangivelser. Om hans yndige unge kone i andet ægteskab, Maren Lange, kan læses i Aksel N. Bak: „Roskildepige i 1700-tallet” („Jul i Roskilde” 1981).

Biskoppen på besøg

Laurits Munch Mathiesen Thye blev i 1738 kapellan for mag. Schytte, der på den tid ofte led af „hovedsvimmel”. Efter mag. Schyttes død i 1744 overtog L. M. M. Thye embedet. Hans efterladte kirkebogsnotater er pertentlige, kortfattede og skematiske. Han var gift med Karen Weldingh, datter af godsejeren til Edelgave. Han døde i 1787, hun i 1809.

Som kirketiende-ejer (dvs. at han var berettiget til at opkræve tiende) i Fløng sogn var han ikke populær. Og der indløb flere gange forskellige protester over ham fra beboerne til højere myndigheder. Sidste gang efter hans død, hvor Marbjerg-boerne klagede over hans vanrøgt af tårnuret. Men hans hustru gav bidende svar på tiltale (se 1. del s. 26), og de fik intet ud af det.

Erland Brandt blev 1782 residerende kapellan i Korsør og kaldedes i 1787 til Hvedstrup-Fløng. Han døde i 1805, 81 år gammel.

Biskop Balle visiterer i sognekirkerne 23/5 1801 og skriver: Sognepræsten hr. Brandt, en gammel mand i sit 77. år, men rørig og stærk, prædikede over epistelen på 4. søndag efter påske ordentligt, bibelsk, opbyggeligt og med god stemme. Han katekiserer skikkelig og messer tåleligt. Degnen i Fløng S. R. Hanning, ligeledes en gammel mand, 76 år, har været en meget duelig og brav mand, men er nu affældig og svag. Han synger stadig meget godt, men katekiserer svageligen, dog foruden fejl. Embedsbøgerne er i behørig stand, kirkerne uden brøst og præstegården i skikkelig stand, slutter biskop Balle.

At katekisere vil sige at undervise, især i religion, gennem spørgsmål og svar. Det brugtes specielt om overhøring af menigheden, sådan som man tidligere gjorde det i kirken efter gudstjenesten. Som grundbog anvendtes en katekismus, dvs. en kort fremstilling af den kristne børnelærdom, affattet i spørgsmål og svar.

Anton Henrik Mathiesen tog teologisk embedseksamen allerede som 21-årig, tog den filosofiske doktorgrad fra Kiels universitet som 23-årig og kaldedes til sognepræst i Hvedstrup-Fløng i 1805 som 25-årig. Dr. phil Anton Mathiesen er den yngste præst hidtil, som er blevet kaldet til vore sogne.

Den første skolekommission i Hvedstrup-Fløng oprettedes i 1809, og Anton Mathiesen var selvskreven som formand. Han røgtede dette hverv med stor nidkærhed.

Biskop Balle besøgte Hvedstrup kirke i 1807 og skriver bl.a.: Pastor Mathiesen prædiker opbyggeligt, ordentlig og vel. Mangler lidt øvelse i katekisation. Messer skikkelig. Den nye årvågne og værdige unge præst fortjener min agtelse og opmuntring. Gud velsigne ham.

Anton Mathiesen døde i 1823, kun 43 år gammel.

Peter Holst virkede i sognene i kun 5 år (1823-28), hvorefter han flyttede til Kalundborg. Han døde som provst i 1832, 56 år gammel. Peter Holst udgav flere opbyggelige skrifter og synes at have været en stuelærd mand uden større kendskab til eller interesse for sin menighed. Skulle der gives indberetninger, lod han ofte lærerne klare det. Præstegården forpagtede han ud, da det praktiske ikke var hans stærke side. Han var ugift.

På jagt under første salme

Ernst Sophus Vilhelm Zahle (1829-36) var far til den senere så kendte Natalie Zahle, stifter af N. Zahles Skole i København. Hun fortæller levende i bogen „Mit liv” (1914) om sin far og hans præstegerning. Bl.a. at der indtil 1834 ikke var noget orgel i Hvedstrup kirke, og at det derfor var småt med folks sangglæde. „Men”, skriver hun, „min far, der havde en klangfuld stemme og messede smukt, søgte at råde bod på

denne mangel. Dels ved megen omhu med sin tale, dels ved i prædikerne at indflette poesi. Kirkegangskoner og konfirmander blev tit mødt med hans sange". — En kirkegangskone er en kvinde, der 5-6 uger efter en barnefødsel igen kommer i kirke.

Nathalie Zahle fortæller også en god jagthistorie om sin far: En søndag, hvor han som sædvanlig på hesteryg var på vej fra Hvedstrup præstegård til Fløng kirke, fik han kort før landsbyen øje på en hare. Ivrig jæger, som han var, skyndte han sig op til kirken, bad degnen synge en lang salme, red imens tilbage og nedlagde haren. Hvorefter han veloplagt prædikede over dagens tekst.

En af sogneboerne indsendte dog en klage over præstens handlemåde, og Zahle måtte møde til forhør hos kongen. Denne hørte stille på hans tilståelse, klappede ham så på skulderen og sagde: „Vær De kun rolig. Der skal ikke blive krummet et hår på Deres hoved. Hils Deres kone og ønsk hende god bedring!". Fru Wilhelmine Zahle havde nemlig ved Natalies fødsel i 1827 pådraget sig en alvorlig hofteskade, og senere stødte en ondartet tuberkulose til.

Sophus Zahle var en meget alsidigt begavet præst. F. eks. kunne han rådgive sine sognebørn om landbrugsproblemer. Han elskede naturen og skrev en bog om danske og norske pattedyr. Endelig skrev han flere digte, bl.a. „Kong Christian lægger ned sit sværd".

I 1836 blev han af Frederik d. VI udnævnt til hof- og slotspræst i København. Præsteparret benyttede nådsensåret, dvs. retten til at bebo embedsboligen et år efter embedsskifte. Wilhelmine var for svag til at blive flyttet til København, hvor Sophus jo nu havde sin gerning, og allerede i februar 1837 afgik hun ved døden. Sorgen herover tillige med en alvorlig sygdom var årsag til, at pastor Zahle døde kun syv uger senere. Familiens gravsted i Hvedstrup er det ældst bevarede på Hvedstrup kirkegård (på gravstenen står Wilhelmine fejlagtigt skrevet med enkelt V).

I ovennævnte bog kan man læse om, hvorledes Natalie blev forældreløs allerede som 10-årig. Alligevel har hun kun-

net give en gribende skildring af forældrenes meget harmoniske og dybt lykkelige samliv. En fast tro på det gode hjemms betydning blev et hovedtræk i hendes syn på opdragelsen.

På øretævernes holdeplads

Også *Lorentz Lorck* (1836-68) var højt og alsidigt begavet. Desuden meget agtet og anset. Han kunne samle fuldt hus i kirken om søndagen, og præstegården med dens store have var i perfekt stand.

Lorentz Lorck

Han er den eneste af stedets præster, som med liv og sjæl gik ind for politik; var bl.a. medlem af den grundlovgivende rigsforsamling, som i 1849 fik vedtaget Danmarks Riges Grundlov, der stadig er en af hovedhjørnestenene i vort samfund.

Lorentz Lorck erfarede dog også, at det at være politiker i hovedstaden er — sagt på nudansk — at parkere på øretævernes holdeplads. I skuffelse herover lod han sig ikke opstille til det følgende rigsdagsvalg. Til gengæld gjorde han

en meget stor indsats på det lokalpolitiske plan, idet han i 26 år (1841-67) var formand for det nydannede sogneforstanderskab. Sådan kaldte man de første kommunalbestyrelser på landet.

Han deltog i adskillige avisfejder, bl.a. i „Almuevennen”, om tidens brændende spørgsmål, og han udgav i 1842 et skrift „Landsbyungdommen og Landsbyskolen”, hvor han slog til lyd for at indføre fag som sløjd, musik, håndgerning og husgerning i en praktisk ungdomsskole. Her var han dog forud for sin tid, der slet ikke havde forståelse for slige revolutionerende skoletanker. — Lorentz Lorck har desuden efterladt sig en meget varm ligtale over sin gode ven, lærer J. F. Robertson, der døde 1837.

Pastor Lorck karakteriseres som en meget skrivende og en meget myndig præst, der nok kunne skaffe en mand en mulkt for at have harvet sin brakjord om søndagen. Han kunne dog også slå en munter tone an. Engang var han med til fest i den nuværende Østergård på Marbjerg mark nær Soderup, hvor der på den tid var en slags forsamlingshus. Værten, der var musiker spillede selv op til dansen.

I en pause bemærkede pastor Lorck for spøg: Jeg tror, jeg kunne spille lige så godt som du, Jens Olsen. Denne svarede: Og jeg kan prædike lige så godt som pastor Lorck, når galt skal være. — Ja, replicerede Lorck, når galt skal være!

Da soldaterne kom hjem fra treårskrigen (1848-50), foranstaltedes en stor fest for dem i Fløng skole. Her talte pastor Lorck, og han fik senere opsat mindetavler for de faldne i begge kirker (se 1. del, s. 33).

Lorentz Lorck døde pludseligt den 19. oktober 1868 af en blodstjrtning.

Man plejer at sige, at der i Fløng sogn aldrig har været til- løb til religiøse vækkelser eller sekter. Man må dog her nævne lægprædikanten og politikeren *Ludvig Mortensen*, Marbjerg, der virkede i Lorentz Lorcks embedstid. Ludvig Mortensen brystede sig af — og nok med rette — at det var ham, der holdt sekterne borte. Og han stod antagelig bag den hårde redaktionelle kritik mod Lorentz Lorck i „Almuevennen”,

der fik præsten til at opgive en landspolitisk karriere. Ludvig Mortensen, der har efterladt sig mange artikler og skrifter, døde i yderste fattigdom, forhutlet og fordrukken.

Fenger i herskabsvogn, Clausen i husmandsvogn

Peter Sveistrup (1869-72) vandt i sin meget korte virkeperiode ry for at være en mild og varmhjertet mand.

Rasmus Theodor Fenger (1872-89) mistede sin hustru allerede to år efter sin tiltræden. Det tog hårdt på ham samtidig med, at han var plaget af gigt, og han måtte holde kapellan.

Trods den megen modgang var han lige til sin alderdom „utrættelig i at besøge syge og trøste de bedrøvede. Samt at bringe godt budskab i hjemmene, hvor han var en kærkommen gæst”, skrev hans ven og svoger C. J. Brandt i Dansk Kirketidende ved hans død.

Peter Sveistrup

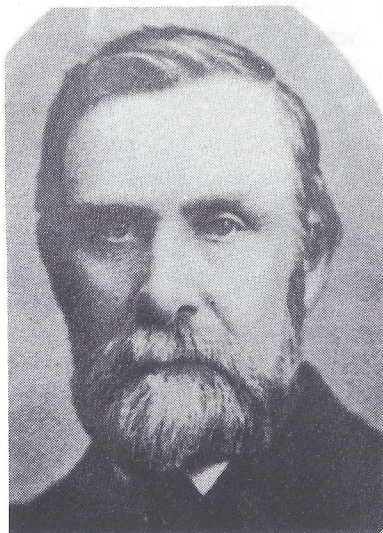
Rasmus Fenger

Rasmus Fenger var broder til landets finansminister og til præsten i Høje-Taastrup. Han var en flittig skribent i Dansk Kirketidende, Berlingske Tidende og Dannebrog. Der var stor respekt om præsteembedet i Hvedstrup-Fløng, og folk kunne godt lide, at den fornemme pastor Fenger kørte til og fra kirke i Fløng med lukket vogn og med kusk i liberi.

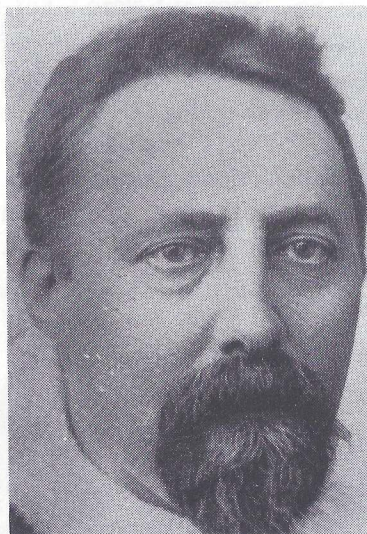
I 1878 udgav han en andagtsbog for gamle og syge, og han oprettede et legat for trængende i Hvedstrup sogn.

Niels Clausen (1889-1906) var som ung med i slaget ved Dybbøl (1864), og han gik med ildhu ind for den sønderjyske sag. Han havde i en vis forstand ikke så let ved at færdes mellem mennesker og finde sig til rette i deres forskellige former og skikke, men han havde et varmt hjerte, særlig for dem, som på en eller anden måde var lidende.

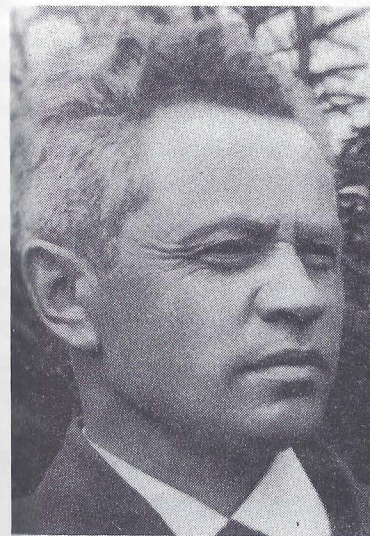
På visse områder var han pastor Fengers diametrale modsætning. Han var meget jævn i sin færd, og folk følte sig næsten flove, når de så præsten komme kørende i en husmandsvogn med en gammel stivbenet hest for. Når han nåede Fløng kirkebakke, måtte han stå af og gå ved siden af vognen,

Niels Clausen

Thorvald Elmquist

Jeppe Jepsen

Svend Nissen

fordi hesten ikke kunne trække. Kirkebakken er stigningen på Soderupvej lige før forsamlingshuset. Bakken er nu rettet ud.

Efterhånden vandt den ligefremme mand dog mange venner.

Thorvald Jørgen Adolf Elmquist (1906-14), der var provst i Nakskov før han kom til Hvedstrup-Fløng, var vidt berejst og en flittig skribent. Han arbejdede ihærdigt på at skaffe forståelse mellem Indre Mission og grundtvigianerne. Teologisk var han, hvad man kan kalde grundtvigsk-højkirkelig. Thorvald Elmquist var meget interesseret i dansk præstehistorie og i slægtsforskning. Han og hans hustru Sofie tog initiativet til opførelse af den nye herskabelige præstegård i Hvedstrup i 1907.

Jeppe Petersen Jepsen (1914-23) var en fin og stilfærdig mand med venner i alle kredse. Pastor Jepsen stod Indre Mission nær, og han havde god kirkegang især i de første år. Tilrejsende missionærer holdt jævnligt foredrag i sognene, men hverken Indre Mission eller grundtvigianismen vandt

større indpas på egnen. Han gjorde meget ud af husbesøgene, indtil han blev ramt af sygdom.

Svend Asbjørn Nissen (1923-46), provst, holdt korte klare prædikener, og konfirmanderne glædede sig til hans timer. Han var et hjertevarmt menneske og en ordensmand i al sin færd. Han gjorde en indsats under besættelsen, og adskillige fandt under deres flugt fra tyskerne et fristed hos ham. Karakteristisk for ham var desuden en stor kærlighed til dyr og en udviklet sans for humor. Provst Nissen tilhørte nærmest Kirkeligt Centrum og regnedes med rette for en af de dygtigste prædikanter øst for Storebælt.

Gunnar Rørdam Bonnevie (1947-64) var både som prædikant og som menneske ret forskellig fra sin forgænger. Dersom nogle sogneboere fandt provst Nissen lidt for kortfattet i sin prædiken, eller når de kom på besøg hos ham, så fik de nu i pastor Bonnevie en mand, der altid havde tid til en hyggelig samtale, og hvis varme hjerte og store elskelighed vandt ham mange venner i sognene. Det sydslesvig-

Gunnar Rørdam Bonnevie

Preben Hansen

ske spørgsmål havde en trofast forkæmper i pastor Bonnevie. Han var desuden medlem af bestyrelsen for Spedalskhedsmissionen. Hans embedstid prægedes af stor mødevirksomhed, og han mindes som en gavmild og gæstfri præst.

Vemodigt farvel til Fløng

Preben Hansen (1964-73) kom fra Sct. Pauls kirke i København. I hans embedsbrev var allerede forudsagt, at en pastorateksamen kunne forventes. Anton Mathiesen (1805-23) og Preben Hansen var ved deres tiltræden de yngste præster, som hidtil er blevet kaldet til embedet. De var henholdsvis 25 og 31 år.

I Kirkebladet for Hvedstrup og Fløng Sogne skriver pastor Preben Hansen i oktober 1973:

Ved kgl. resolution af 17/9 1973 er den gamle forbindelse mellem Hvedstrup og Fløng sogne blevet ophævet. Hvedstrup Sogn forbliver under Roskilde stift og indgår i et tresogns pastorat sammen med de to nabosogne Ågerup og Kirkerup. Sognepræst Preben Hansen bliver boende i Hvedstrup præstegård og overtager nabosognene fra 1. november.

Fløng sogn overføres til Helsingør stift og til Glostrup - Høje-Taastrup provsti. Fra 1. oktober er der oprettet to nye præste-embeder i det nye pastorat Hedehusene, Reerslev og Fløng sogne, et embede som sognepræst og et som residencekapellan.

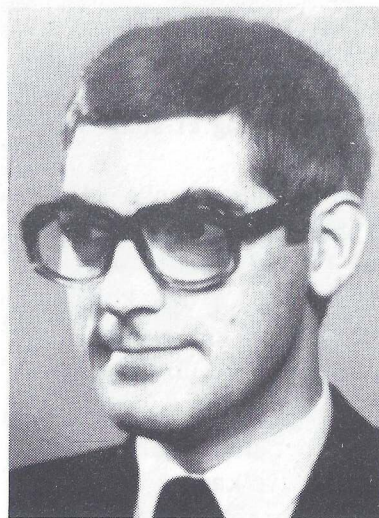
Alt dette har meget til følge. Forbindelsen mellem Hvedstrup og Fløng sogne er 300 år gammel. Den begyndte så småt i 1625 og blev stabiliseret i 1687, „indtil vi andet derom tilsigendes vorder“, som der stod i den kongelige bevilling af 1687. Dette er nu sket med den kgl. resolution af 17/9 1973. Kommunalreformen af 1/4 1970 er den direkte årsag til pastorats-omlægningen.

For præstens vedkommende betyder det en afsked med Fløng sogn. En vemodig afsked, idet vi kan se tilbage på ni års virke i sognet. Det har været en god tid, fyldt med meget arbejde. Der har yderst sjældent været tid til at reflek-

tere over „folkekirkens ringe dage”. Det har været en stor glæde at opleve, hvor mange mennesker i sognet, unge som ældre, der har regnet Fløng kirke som deres åndelige hjemsted og også søgt kirken, oftere eller mere sjældent, slutter Preben Hansen.

Fløng vokser og får egen præst

Lars Graff Nielsen blev indsat som sognepræst og hans hustru, Inge Nielsen, som residerende kapellan 10. marts 1974. De kom til at bo i Reerslev og skulle betjene Hedehusene, Reerslev og Fløng sogne. Lars Graff Nielsen tog imidlertid sin afsked allerede i 1976 og ansattes samme år som sognepræst i Majbølle på Lolland. Inge Nielsen fortsatte i sit embede indtil udgangen af 1978 og fik 1/1 1979 stilling som sognepræst i Galtrup - Øster-Jølby sogne på Mors. Hun afløstes af *Henriette Bitsch*, der kun kom til at virke nogle få måneder ved Fløng kirke.

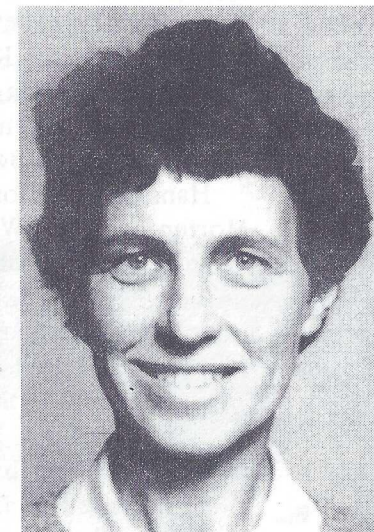
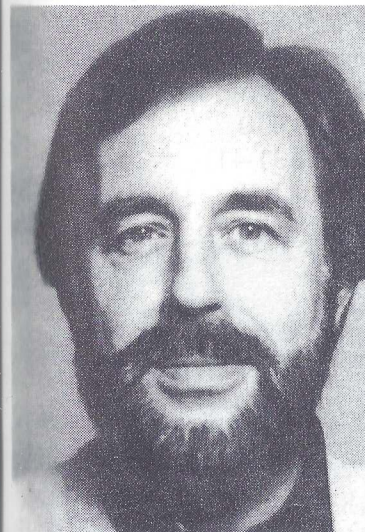

Lars Graff Nielsen

Knud Bugge Villadsen

Knud Bugge Villadsen (1976-79) var 64 år ved sin tiltræden og fik bopæl i Hedehusene. Han kom fra Almind-Viuf sogne ved Kolding. Efter at være blevet pensioneret fra Hedehusene-Reerslev i 1982 fortsatte han sit virke for Dansk Kirke i Udlandet som distriktssekretær i Høje-Taastrup provsti. Knud Bugge Villadsen har desuden i 4 år været formand for Foreningen Dansk Kunst og sidder stadig i bestyrelsen (1984).

Fløngs nye præstepar, Jørgen og Helga Bruun

Jørgen Bruun er født 11/11 1936 i Nakskov og gift 1960 i Roskilde med sygeplejerske Helga Kjær Madsen fra St. Karleby. Han er handelsuddannet og blev derefter sekretær i KFUM og K. I 1965 blev han landssekretær og i 1976 generalsekretær i Danmark. Jørgen Bruun ansattes som sognepræst i Fløng med virkning fra 1. august 1979. Fra denne dato overtog han det administrative arbejde, men måtte vente med at tage egentlige kirkelige handlinger til efter sin ordination, der fandt sted 31. august i Helsingør domkirke. Ved en

aftengudstjeneste d. 4. september blev Jørgen Bruun indsat i Fløng kirke ved provst Edvard Nielsen, Høje-Taastrup.

At få egen præst havde i flere år været et stort ønske for beboerne i Fløng. I 1979 var befolkningsgrundlaget blevet tilstrækkeligt til det, idet sognets indbyggertal nærmede sig de 5.000. Og dermed indledtes et nyt og glædeligt kapitel i Fløng sogns kirkelige historie.

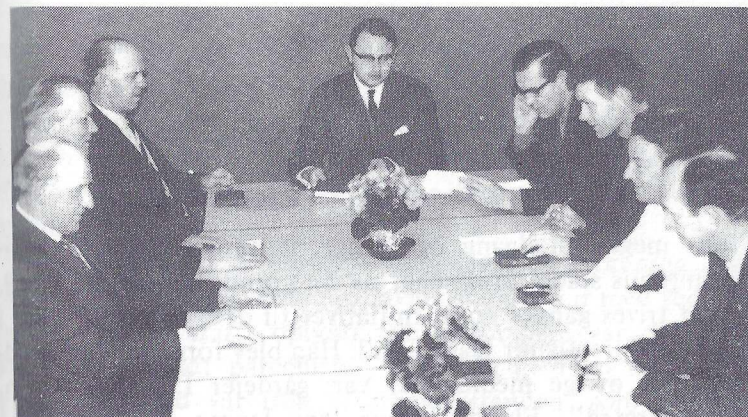
Præstetavle for Fløng kirke

Hans Albretsøn ?-1569
Anders Pedersen Kjøge 1569-73
Knud Sørensen 1573-1627
Niels Damiansen 1627-1630
Jacob Sørensen Bøtke 1631-41
Hans Olufsen Bonde 1641-58
Morten Lauritsen Winding 1659-76
Hans Thomsen Borck 1676-1702
Albert Kjeldsen Schytte 1702-44
Lauritz Munch Mathiesen Thye 1744-87
Erland Brandt 1787-1805
Anton Henrik Mathiesen 1805-23
Peter Holst 1823-28
Ernst Sophus Vilhelm Zahle 1829-36
Lorentz Lorck 1836-68
Peter Sveistrup 1869-72
Rasmus Theodor Fenger 1872-89
Niels Clausen 1889-1906
Thorvald Jørgen Adolf Elmquist 1906-14
Jeppe Petersen Jepsen 1914-23
Svend Asbjørn Nissen 1923-46
Gunnar Rørdam Bonnevie 1947-64
Preben Hansen 1964-73
Lars Graff Nielsen 1974-76
Knud Bugge Villadsen 1976-79
Jørgen Bruun 1979-

Åbne menighedsrådsmøder

Også menighedsrådene har stor betydning for sognets kirkelige liv. De sidder bag det hele og trækker i trådene. Stort set er deres virke upolitisk, og de har siden deres oprettelse i 1903 styret kirken på god og idealistisk vis.

Derimod er gerningen som kirkeværge (kirke-tilsynsførende) langt ældre. Ordet hedder på oldnordisk kirkjuverjandi, og på Hvedstrup kirkes store klokke, der er fra 1521, og som bærer samme latinske indskrift som den store klokke i Fløng, er der efter denne indskrift tilføjet: MATHIAS NICOLAI ANDREAS MAGNE - TUTORES ECCLE. Det betyder Mathias Nielsen, Andreas Magnussen, kirkeværger. Et sådant ærefuldt minde har ingen af præsterne i pastoratet opnået.

Fløng menighedsråd 1967. Fra venstre Verner Petersen, Soderup, Johs. Mortensen, Marbjerg, Viggo Larsen, Ny Fløng, pastor Preben Hansen, (fm), Hvedstrup, Niko Wiegman, Fløng, Sv. Nørremølle, Fløng, Else Hyldekrog, Fløng, og Orla Roed Jensen, Fløng.

Her skal nævnes det menighedsråd, valgt 1977, som ansatte egen præst i Fløng sogn, efter at dette i ca. 300 år var blevet betjent af præsterne i Hvedstrup. Dets ti medlemmer

var Kaj Gormsen, formand, Orla Roed Jensen, kirkevæрге, Ingeborg Olsen, Rita Olsen, Helge Nedergård, Birthe Kristiansen, Susan Eli Pedersen, Magnus Hansen, Børge Anker og Gunnar Kaspersen.

Ved valget i 1980 kom Helle Wind og Fritz Ole Jensenius ind i stedet for Birthe Kristiansen og Ingeborg Olsen. Dette nye råd gennemførte samme år offentlighed ved samtlige menighedsrådsmøder, en ting som på det tidspunkt var ret usædvanligt. Naturligvis er menighedsrådsmøder ikke det store tilløbsstykke, selv om tilhørerne bliver budt på kaffe bagefter og en hyggesnak med rådsmedlemmerne. Men nær-demokratiet har derved lagt endnu et par millimeter til dets vækst.

Det nye menighedsråd i 1984 fik følgende sammensætning: Kaj Gormsen, Fritz Ole Jensenius, Holger Pangel, Gunnar Kaspersen, Peder Christian Jespersen, Anker Lund, John Hansen, Ole Malling, Susan Eli Pedersen og Ruth Priergaard Thomsen.

Fløng forsamlingshus i medgang og modgang

Bygges på knap 5 måneder

Trods megen modgang og mange nedture står Fløng Forsamlingshus stadig urokkeligt på sin grund, Soderupvej nr. 9, og det trives ganske godt. Initiativet til dets opførelse kom i 1925 fra førstelærer Hans Lund. Han blev formand for et udvalg, hvis øvrige medlemmer var: gårdejer Laurits Nielsen, „Tårnkærgård”, Fløng, tømrer Jens Jensen, der boede på grunden lige syd for hovedskolen (nu Sognets hus), gårdejer Niels Christiansen, Soderup Enghave, og maler Hans Peter Marcussen, Fløng.

Efter at der var samlet 117 underskrifter, vedtoges på et møde d. 17. maj 1925 at opføre et gymnastik- og forsamlingshus i Fløng. Allerede næste dag rejste Hans Lund, Jens Jensen og Laurits Nielsen til København og købte i Blågårdsgade 36 et skur til nedrivning samt noget nyt og brugt tømmer.

Fløng forsamlingshus

Byggeriet begyndte 15. juli på en grund købt af Laurits Nielsen. Huset blev indviet d. 9. december, men var først færdigt i begyndelsen af 1926.

Økonomien var man ikke nervøs for. Snart var det halve sogn interessenter. Kontingentet er i de første vedtægter sat til 6 kr. for gårdmænd, 4 kr. for jordbrugere og 2 kr. for husmænd.

Formanden for Hvedstrup-Fløng Husmandsforening, parcellist Ejn. Petersen, Soderup, hvis forældre var med ved forsamlingshusets start, oplyser, at jordbrugere var det, som senere blev kaldt parcellister, dvs. folk med op til 16 tdr. land. Husmænd var folk af arbejderstanden, som ejede et hus. Jordbrugere og husmænd samledes i Husmandsforeningen, som også Hans Lund var medlem af, selv om han regnedes for en af de rigeste mænd i sognet. Gårdmændene var i Venstrevælgerforeningen.

Forsamlingshuset kom til at koste 15.000 kr. Heraf ydede Hans Lund et privat midlertidigt lån på 6.000 kr. Resten låntes i Roskilde sparekasse. Man vedtog, at prisen på en øl skulle være 40 øre, kaffe med brød 65 øre og en sodavand 30 øre.

Hidtil havde skolebørnene om vinteren gjort gymnastik mellem skolebordene i klassen og om sommeren i skolegården, hvor der var bomme og ribber. Nu lejede skolen sig ind i huset til vintergymnastik, og der blev arbejdet, så sveder løb. Det var godt, for varme i kakkellovnen var der ikke. Heller ingen mulighed for bad bagefter. Også idrætsforeningen blev ivrig bruger af huset.

Dilettanterne har succes

I de første 10 år havde Fløng forsamlingshus sin glansperiode. Især trak dilettantkomedierne fuldt hus, og her var Hans Lund manden bag det hele. Ikke mindst efter sin debut som forfatter til komedien „Lykke-Per“.

Efter premieren på „Lykke Per“ 1931. Hans Lund i midten.

Ved en afslutningsfest for vinterens aktiviteter 1. marts 1931 blev han fejret på vers i et fint trykt skrift. På forsiden stod: „En hyldest til mennesket, skolelæreren og forfatteren Hans Lund“. På side 2 og 3 følger poesien med illustrationer. Til indledning omtales de elendige og uegnede komedier, som var til rådighed. Derfor beslutter Hans Lund sig til selv at skrive et stykke. Så hedder det:

Hr. Lund saa sig svang i Pegasens Bøjler,
nu Fantasi'en fik frie Tøjler.

Blide paa Side gled ud fra hans Blok.

Tolv Blok Papirer var lige knap nok.

Danmark da var et Skuespil riger',

og det var smadderfuldt med Intriger,

og saa var det osse, hvad ikke sagt er

paa hele fire store Akter.

Der var noget med Penge og Veksler og Checker

og saa var der Piger, der var saa smækre,

I Aktivitet var Amor med Pilen

og saa var der noget med paakørt af Bilen.

Der fandtes skam ogsaa, hvad ikke var Skade,

en hel Masse Pæafund med Skæg og Ballade;

løvrigt fandtes saa meget andet

af det man gouterer herude paa Landet,

I det hele taget, der var no'et for enhver

I Stykket, som døbt blev til »Lykke-Per«,

— og hvad kan man vel saa forlange mer'.

Et Møde blev afholdt, hvor det sig maged',

at »Lykke-Per« blev naadigst antaget.

Roller fordeltes og Prøver begyndte,

Part kom der i det, ja, alle sig skyndte.

Saa endelig kom den — den store Dag,

hvor Skolelæreren li'e med et Slag

af Succes som Skuespilforfatter —

Succes'en var af dem, der batter.

Da Tæppet gled for det sidste Akt

om »Lykke-Per« blev der Lovord sagt;

alle som én — enstemmig Menen —

vilde skam se Hr. Lund paa Scenen.

Ind han saa maatte og modtage Virak

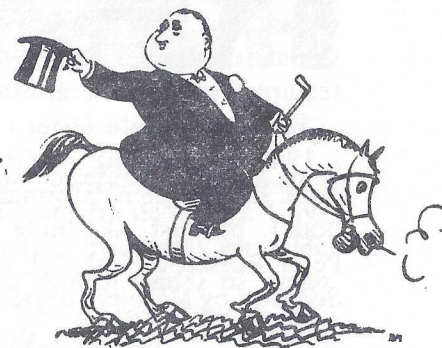
og heller ikke han slap for at si' Tak.

For en nybegt Forfatter var Aftenen værdig —

et Par Stykker til, maa han se at faa færdig!

Forfatteren nærer Betæneligheder
før Premieren

Efter Premieren præsenteredes Forfatteren
på sin Pegasus

... og da Forfatteren havde læst
Social-Demokratens Kritik ...

Reddes på afgrundens rand

Og så ruller årene. Mange dejlige fester bliver afholdt her. Beboerne rystes sammen i alvor og skæmt. Vanskeligheder er der også. Værterne skifter tit, og økonomien skranter. Med mellemrum fremsættes ønske om spiritusbevilling, men sportsfolk blandt interessenterne stemmer det ned. I 1938 får man dog lov at forhandle spiritus ved sommerfesterne. I 1940 begynder man at opvarme salen, når der er skolegymnastik om vinteren.

I 1942 går sognerådet med til at betale 600 kr. om året i stedet for 500 for brug af huset til skolegymnastik. Alligevel kan det ikke løbe rundt. Året efter forhøjes kontingentet, og man vedtager at gøre en indsats for at skaffe nye interessenter. Under og lige efter krigen afholdes velbesøgte nationale møder, og i 1947 har man stor succes med sommerfesterne. Samme efterår afholdes den første fugleskydning.

En af de største fester i husets historie var grundlovsfesten i 1949 i anledning af Grundlovens 100-års jubilæum. Her talte bl.a. sognerådsformand E. K. Eriksen. Der var musik, boder, pilekast, skydning og keglebane. Fløng sangkor ved Peter Rossen underholdt, og udvalgte fodboldhold fra Fløng, Soderup og Marbjerg dystede. Til slut fællesspisning og bal.

I 1961 klager man stadig over økonomien. Fjernsynet, forbedrede trafikforhold, mængder af konkurrerende underholdningsarrangementer dræner besøgstallet. Sommerfesterne har man måttet opgive. Kun fugleskydning, andespil, juletræsfester og private fester kan lige netop løbe rundt. Huset har 150 interessenter, eller 33 mere end ved dets start. — Ved 50-års jubilæet i 1975 er der en vis optimisme at spore. Man har optaget lån, og huset er blevet renoveret fra ende til anden.

Men det gik bare ikke. I 1977 var huset på fallittens rand. Kreditorernes tålmodighed var forbi, og der skulle penge på bordet. Huset var stadig et interessentskab, hvor reglen „een for alle og alle for een” gjaldt. Det betød, at interessenterne i fællesskab skulle betale gælden, der var på ca. 300.000 kr. Det betød også, at kreditorerne eventuelt kunne kræve

Det nuværende værtspar, Eva og Børge Nielsen (1984).

gælden betalt af en enkelt formuende interessent, der så ellers selv måtte sørge for at få pengene hjem fra de øvrige. Uhyggelige perspektiver for interessenterne, hvis antal var faldet til 21. Mange af dem havde aldrig skrevet under på noget, havde kun trofast betalt et årligt kontingent til huset. Men hæftede man så? Sagen var også juridisk speget.

Redningsmanden blev Høje-Taastrup kommune. Den overtog huset og betalte gælden. Derved fik Fløng-boerne et kommunalt samlingssted i lighed med andre områder i kommunen. Alle var glade og lettede. Og i dag drives huset til alles tilfredshed af værtsparret Eva og Børge Nielsen, der forpagtede huset i 1979. Kommunen ofrer stadig en del på Fløng forsamlingshus, selv om det er sparetider, hvor alt nødvendigvis må køre på lidt lavere blus.

(„Træk af Fløng sogns historie”
fortsættes i Årsskrift 1985 med Fløng skoles historie).